

CHRISTINE SCHILDT:

Christine Schildt Sköpeloksen saarella 1963.
Christine Schildt on Skopelos 1963.

**”Alvaria ja Görania
yhdisti sisäinen halu
kokea uutta”**

“Alvar and Göran Were Connected by Their Will to Experience the New”

Alvar Aallon ja Göran Schildtin ystävyys kesti vuosikymmeniä aina Aallon kuolemaan, vuoteen 1976, saakka. Göran Schildtin leski Christine Schildt muistelee elämänsä kirjailijan puolisona ja Alvar ja Elissa Aallon ystävänä.

The friendship of Alvar Aalto and Göran Schildt lasted for decades, up to the death of Aalto in 1976. Göran Schildt's widow Christine Schildt reminisces about her life as the writer's wife and as a friend of Alvar and Elissa Aalto.

Teksti Text
Minnamaria Koskela

Ystävykset Alvar Aalto ja Göran Schildt ovat ajankohtaisia henkilöitä tänä syksynä. Alvar Aallosta (1898–1976) on vastikään julkaistu kaksi uutta tietokirjaa¹, ja Virpi Suutarin dokumenttielokuva *Aalto* sai ensi-iltansa syyskuussa. Henrik Knifin kirjoittama elämäkerrallinen teos taidehistorioitsija, taidekriitikko ja kirjailija Göran Schildtistä (1917–2009) ilmestyi syyskuussa. Tutkimus- ja kirjoitustyön ohella Schildt oli taitava amatöörivalokuvaaja. Hänen valokuvakokoelmansa julkaistiin alkuvuodesta Svenska litteratursällskapetin verkkosivustolla.

Aallon Göran Schildtille ja hänen puolisolleen Christine Schildtille (o.s. Werthmann, s. 1940) suunnitteleman kirjailijakoti Villa Skeppetin peruskorjaus on juuri valmistunut, ja tilat avataan yleisölle tammikuussa 2021. Peruskorjauksen suunnittelusta vastasi Arkkitehdit Mustonen Oy.

Christine Schildt muistelee Alvar Aallon ja Göran Schildtin ystävyyttä ja tutustumistaan Alvar ja Elissa Aaltoon:

”Monta kertaa tapasimme Riihitiellä ja Tiilimäessä [Aaltojen kotona ja studiolla], missä oli kaikenlaisia juhlia. Tapasimme myös usein, kun Villa Skeppettä rakennettiin.”

Yhteisiä muistoja kertyi myös Keski-Suomesta.

”Tapasimme Jyväskylässä Alvar Aalto -seminaareissa, joissa Göran esitelmöi. Asuimme [hotelli] Jyväshovissa. Ne illat olivat mukavia ja monta kertaa menimme yhdessä Muuratsaloon [Aaltojen kesäasunnolle].”

Alvar Aalto and Göran Schildt are topical persons this autumn. Two new nonfiction works¹ on Alvar Aalto (1898–1976) have been published quite recently, and the documentary film *Aalto* by Virpi Suutari had its premiere in September. A biographical work by Henrik Knif on Göran Schildt (1917–2009), who was an art historian, art critic and writer, was released in September. In addition to research and writing, Göran Schildt was also a skilled amateur photographer. Early this year, his photograph collection was published on the website of the Society of Swedish Literature in Finland.

The renovation of the home designed by Alvar Aalto for Göran Schildt and his wife Christine Schildt (née Werthmann, b. in 1940) in Tammisaari has just been completed, and the premises were opened to the public in January 2021. Mustonen Architects was in charge of the planning of the renovation.

Christine Schildt reminisces the friendship between Alvar Aalto and Göran Schildt, and how she got to know Alvar and Elissa Aalto:

“We met many times [at Aalto House] at Riihitie and [Studio Aalto] in Tiilimäki, and had parties. We also met often when Villa Skeppet was being built.”

In addition, they spent time together in Central Finland.

“We met in Jyväskylä at Alvar Aalto seminars, where Göran gave lectures. We stayed at [Hotel] Jyväshovi. We had a pleasant time, and we often went together to Muuratsalo[, where Alvar and Elissa Aalto had an atelier and a summer residence].”

ALVAR JA ELISSA, GÖRAN JA CHRISTINE

Christine Werthmann ja Göran Schildt tutustuivat toisiinsa Östersundomissa talvella 1959. Christine oli 19-vuotias ja opiskeli Högvallan emäntäkoulussa. Göran Schildt oli Christineä 24 vuotta vanhempi ja tuolloin vielä naimisissa ruotsalaisen muotoilijan Mona Moralesin kanssa. Pariskunnalla oli kaksi kotia, arkkitehti Ola Hanssonin suunnittelema talo Östersundomissa ja asunto Tukholman keskustassa.

Christine suoritti emäntäkoulun opintoihin liittyvää harjoittelua kahden iäkkään rouvan taloudessa lähellä Schildtin Östersundomin kotia. Christinen tehtäviin muiden töiden ohella kuului ruoan valmistaminen Göran Schildtille hänen ollessaan yksin Suomessa. Göran ja Christine juttelivat mielellään keskenään. Eräänä pakkasiltana Christine päätti lähteä hiihtämään.

”Menin ulos, heitin lumipallon Göranin ikkunaan ja pyysin häntä seurakseni. Hän lähti ja teimme yhdessä pitkän hiihtolenkin. Siitä se kaikki alkoi.”

Aluksi Göranin ja Christinen suhde piti pitää salassa, sillä Christinen vanhemmat eivät olisi hyväksyneet sitä. Sen sijaan Alvar ja Elissa Aallolle Göran esitteli Christinen varhain.

”Tapasin Alvarin ensimmäisen kerran Östersundomissa, kun hän tuli sinne Elissan kanssa tervehtimään meitä. Emme olleet Göranin kanssa tuolloin vielä naimisissa”, Christine Schildt kertoo.

Tästä huolimatta Alvar Aalto suhtautui nuoreen Christineen heti lämpimästi.

”Alvar otti minut ystäväkseen saman tien. Monet pelkäsivät Alvar Aaltoa jollain tavalla. Hänestä puhuttiin paljon, sekä hyvää että pahaa. Minä pidin hänestä alusta lähtien. Hän oli kovin sydämellinen ja herttainen. Alvar tykkäsi Göranista niin kauheasti. Hän ymmärsi Göranin tarvitsevan rakastavan kumppanin rinnalleen.”

Myös Elissasta ja Christinestä tuli nopeasti hyviä ystäviä.

”Elissa oli iloinen ihminen ja hyvin herttainen. Hän oli aina niin nauravainen. Toisaalta hän oli vähän semmoinen, ettei hän oikein paljastanut sisintään. Alvar oli helpompi, hän halusi puhua paljon itsestään. Elissa oli ehkä vähän varautunut. Minä taas olen sellainen, että olen avoin ja sanon mitä vaan.”

ANTIIKIN KULTTUURI, ITALIA JA KREIKKA YSTÄVYSTEN YHTEISENÄ INTOHIMONA

Göran Schildt ja Alvar Aalto olivat tutustuneet toisiinsa jo 1930-luvulla elokuvakerho Projektiossa, jonka puheenjohtajana Aalto toimi. Kolmekymppisen arkkitehdin ja nuoren lyseolaisen välille ei tuolloin kuitenkaan syntynyt erityisempää yhteyttä.

Seuraavan kerran miehet tapasivat toisensa 1940-luvun lopulla Ruotsissa yhteisten ystävien luona. Göran Schildt kertoo tapaamisesta Alvar Aallosta kirjoittamansa elämäkerran ensimmäisessä osassa *Valkoinen pöytä* (1982): Aalto ei jäänyt Schildtin mieleen positiivisesti, päinvastoin. Hänen mukaansa arkkitehti oli ”kerskaileva, alkoholisoitunut ja liian kaukana itsekurista, jota minä merkittävältä persoonallisuudelta odotin”.

ALVAR AND ELISSA, GÖRAN AND CHRISTINE

Christine Werthmann and Göran Schildt met in Östersundom in the winter of 1959. Christine was 19 years old and studied at the Högvalla school of home economics in Porvoo. Göran Schildt was 24 years older than Christine and still married to Swedish designer Mona Morales. The couple had two homes: a house designed by architect Ola Hansson in Östersundom and a flat in the centre of Stockholm.

Christine was carrying out a training period of her studies at the home of two elderly ladies close to the home of the Schildt couple in Östersundom. During her training period, one of Christine’s tasks was to prepare food for Göran Schildt when he was alone in Finland. Göran and Christine liked to chat with each other. On a cold winter evening, Christine decided to go skiing.

“I went out, threw a snowball at Göran’s window and asked him to come along. He came and we skied a long way together. That is when it all began.”

At first, Göran and Christine had to keep their relationship a secret, as Christine’s parents would not have approved of it. Instead, Göran introduced Christine very soon to Alvar and Elissa Aalto.

“I met Alvar for the first time in Östersundom, when he and Elissa came to meet us. Göran and I weren’t married yet at the time”, says Christine Schildt.

However, Alvar Aalto welcomed the young Christine warmly.

“Alvar and I became friends right away. Many people were somehow afraid of Alvar Aalto. People talked about him a great deal, both good and bad things. I liked him right from the beginning. He was cordial and charming. Alvar liked Göran a lot. Alvar understood that Göran needed a loving partner on his side.”

Elissa and Christine also became good friends quickly.

“Elissa was sweet and cheerful. She laughed a lot. On the other hand, she didn’t really expose her innermost feelings. Alvar was easier, he wanted to talk about himself. Perhaps Elissa was a bit reserved. My character is open, and I can say what I want.”

SHARED PASSIONS: CULTURE OF THE ANTIQUITY, ITALY AND GREECE

Göran Schildt and Alvar Aalto met each other as early as during the 1930s at the film club Projektio, which was chaired by Aalto. However, at the time, no special connection was created between the architect in his thirties and the young upper secondary school student.

The men met each other the next time in Sweden through their friends at the end of the 1940s, but Göran Schildt did not get a positive picture of Alvar Aalto, on the contrary. In *Alvar Aalto. The early years* (1984) Schildt describes that the architect “boasted about himself, had become an alcoholic and didn’t have the self-discipline that I expected of such a prominent personality”.

However, in 1952, Göran Schildt contacted Alvar Aalto, as his Italian friend, designer Roberto Sambonet had come to Finland and insisted on meeting the famous Finnish architect. The meeting of the three men marked the beginning of a friendship between Alvar Aalto and Göran Schildt that lasted for years. In the Aalto biography, Schildt describes it in the following way: “From that day I was irretrievably drawn into the magic circle around the cheerful

Christine Schildt Aalto-museossa kesällä 2017.
Christine Schildt at the Alvar Aalto Museum in summer 2017.

Vuonna 1952 Schildt kuitenkin otti yhteyttä Aaltoon, sillä hänen italialainen ystävänsä, muotoilija Roberto Sambonet oli tullut Suomeen ja halusi välttämättä tavata kuuluisan arkkitehdin. Kolmikon tapaamisesta alkoi Alvar Aallon ja Göran Schildtin vuosia kestänyt ystävyys, jota Schildt kuvaillee Aalto-elämäkerrassa seuraavasti: ”Siitä päivästä minä olin auttamattomasti tämän iloisen seuraihmissen, ideoita pursuavan taiteilijan ja elämää nähneen, viisaan humanistin taikapiirissä.”

Alvar Aaltoa ja Göran Schildtiä yhdisti moni asia, kuten se, että molempien äidinkielenä oli ruotsi. Aalto oli kotoinen kaksikielisestä perheestä, joten hän tuli ymmärretyksi niin Tukholman seurapiireissä kuin Suomen maaseudullakin. Schildt osasi ruotsin ohella myös suomea. Miehet puhuivat keskenään aina ruotsia.

Aikakaudelleen tyypillisesti Aalto osasi saksaa, minkä

socialite, the ingenious artist and the worldly-wise humanist.”

Alvar Aalto and Göran Schildt were connected by many things: for instance, the mother tongue of both men was Swedish. Aalto’s family was bilingual, so he was understood in the high society of Stockholm, as well as in the Finnish countryside. Schildt also knew Finnish. The men always spoke Swedish together.

Typical of his time, Aalto knew German, and he also managed with French and English – however, here his attitude counted more than his language skills. Göran Schildt, who had written his doctoral thesis on Paul Cézanne’s art, spoke fluent French and had good skills in German. Later, when living in Greece, he also learned to speak Greek.

Both Alvar Aalto and Göran Schildt liked to travel and they had international acquaintances. They could, for good reason, be called early cosmopolitans. According to Christine, the general atmosphere of the time influenced the international perspective of the two men.

ohella hän pärjäsi auttavasti myös ranskan ja englannin kielellä, tosin ehkä enemmän asenteensa kuin taitojensa ansiosta. Paul Cézannen taiteesta väitellyt Schildt puhui sujuvasti ranskaa ja hallitsi hyvin myös saksan kielen. Myöhemmin Kreikassa asuessaan hän oppi puhumaan myös kreikkaa.

Sekä Alvar Aalto että Göran Schildt matkustelivat mielellään ja solmivat kansainvälisiä tuttavuuksia. Heitä voi hyvällä syyllä kutsua varhaisiksi kosmopoliiteiksi. Kansainvälisyyden taustalla vaikutti Christinen mukaan aikakauden yleinen ilmapiiri.

”Se oli se aika, se optimismi, joka vaikutti heihin. Heidän asenteenaan oli: Silmät auki ja eteenpäin! Alvaria ja Görania yhdisti sisäinen halu kokea uutta.”

Samankaltaisen elämänsenteen ohella miehiä yhdisti rakkaus antiikin kulttuuria kohtaan. Aalto esitteli Schildtille mielellään suunnitelmiaan, ja miehet keskustelivat yhdessä arkkitehtuurista.

”Antiikki, Italia ja Kreikka olivat heidän yhteisiä intohimojaan. He puhuivat näistä tuntikausia. Sen takia Alvarista ja Göranista tuli niin läheisiä. Alvar myös tiedosti, että Göran ymmärsi häntä ja hänen piirustuksiaan. Heidän henkinen yhteytensä oli voimakas.”

Ystävysten perhetaustat olivat kuitenkin hyvin erilaiset. Schildt oli kotoisin Helsingistä ja Aalto oli syntynyt Kuortaneella ja viettänyt lapsuus- ja nuoruusvuotensa Jyväskylässä.

”Göran oli taustaltaan yläluokkainen. Hänen vanhempansa olivat intellektuelleja. Hänen isänsä oli kirjailija ja suvussa oli myös aatelisia. Alvar puolestaan oli kotoisin tavallisesta perheestä.”

”MINÄ SUUNNITTELEN TEILLE SEMMOISEN TALON, ETTÄ JÄÄTTE SUOMEEN!”

Christine ja Göran Schildt ostivat itselleen talon Kreikasta Leroksen saarelta vuonna 1965. Seuraavana vuonna he menivät naimisiin. Pariskunta vietti paljon aikaa Leroksen talossaan, ja Alvar Aalto oli kiireinen suunnittelutehtäviensä, kuten Finlandia-talon päärakennuksen (1971) ja Sähkötalon (1975) parissa. Ystävykset tapasivat aiempaa harvemmin.

”Göran oli Alvarille tärkeä keskustelukumppani. Alvar soitti usein ja halusi jutella jostain Göranin kanssa. Siksi hän halusi, että Göran asuisi Suomessa. Niinpä Alvar sanoi Göranille, että minä suunnittelen teille semmoisen talon, että jäätte Suomeen!”

Alvar Aalto ehdotti, että talo rakennettaisiin Tammisaareen. Kaupunki oli tullut hänelle tutuksi Tammisaaren Säästöpankin (1968/69) suunnittelun myötä.

”Tammisaari tuntui sopivalta, sillä perheeni asui lähellä Karjaalla ja Göran tiesi, että perhe on minulle tärkeä. Löysimme tämän tontin, ja Alvar tuli katsomaan sitä. Tontti oli sellainen, ettei siihen saanut rakentaa. Göran kävi keskustelemassa kaupunginhallituksen kanssa ja sanoi, että jos annatte rakennusluvan, saatte kaupunkiin toisen Alvar Aallon talon! Ne innostuivat heti ja sanoivat, no tietysti!”

Tontti oli kuitenkin hankala, sillä siinä oli vanha rakennus, jota ei saanut purkaa.

”It was the optimism of the time that affected them. Their attitude was this: Open your eyes and move forward! Alvar and Göran were connected by their will to experience the new.”

In addition to a similar attitude to life, the two men were connected by their love of the culture of the antiquity. Aalto liked to present his designs to Schildt and they discussed architecture.

”The antiquity, Italy and Greece were their shared passions. They talked about them for hours. That is why Alvar and Göran became so close. Alvar also recognised that Göran understood him and his designs. They had a strong mental connection.”

However, the family backgrounds of the two men were very different. Schildt came from Helsinki, and Aalto was born in Kuortane and spent his childhood and youth in Jyväskylä.

”Göran had an upper class background. His parents were intellectuals. His father was an author, and there were also nobles in his extended family. Alvar, on the other hand, had an ordinary family.”

“I WILL DESIGN SUCH A PHENOMENAL HOUSE FOR YOU THAT YOU STAY IN FINLAND!”

Christine and Göran Schildt bought a house for themselves on Leros Island in Greece in 1965. The next year, they got married. The couple spent a great deal of time at their Leros home, and Alvar Aalto was busy with his design assignments, such as the main building of Finlandia Hall (1971) and Helsinki Energy Office Building (1975). The two men met more rarely than before.

”For Alvar, Göran was an important discussion partner. Alvar phoned frequently and wanted to talk about things with Göran. That is why Alvar wanted Göran to live in Finland. So, Alvar said to Göran that he would design such a phenomenal house for us that we would stay in Finland!”

Alvar Aalto proposed that the house be built in Ekenäs, which had become familiar to him when he designed Ekenäs Savings Bank (1968/1969).

”For me, Ekenäs was a suitable place, as my family lived quite close in Karis and Göran knew that my family was important to me. We found this plot, and Alvar came to see it. Construction wasn’t allowed on the plot. Göran discussed the matter with the town board, saying that if they grant a building permit, they will get another building designed by Alvar Aalto to the town! They became enthusiastic right away and said, of course!”

However, the plot was tricky, as it housed an old building the demolition of which was not allowed.

”The building was owned by Åbo Akademi University, whose rector was Henrik von Wright. Henrik and Göran were best friends, so the matter was finally arranged.”

VILLA SKEPPET, AUTHOR’S HOME

Villa Schildt, which was named Villa Skeppet (“ett skepp” in Swedish translates as a “ship”) by locals, due to its ship-like appearance, was completed in 1970. The building is located on a seashore, close to a wooded park and the town centre.

The childless couple hoped that the house would not be too large. The design work was also restricted by a fairly tight budget. Still, Alvar Aalto wanted to include some impressive specialities: a monumental living room whose ceiling resembled a handheld fan

SLS / GÖRAN SCHILDTS ARKIV – CC BY 4.0

**Alvar Aalto ja Göran Schildt
Jyväskylän Kasvatustieteellisen
korkeakoulun työmaalla 1952.
Kuva Roberto Sambonet.
Alvar Aalto and Göran Schildt at
the construction site of Jyväskylä
College of Education in 1952.
Photo Roberto Sambonet.**

SLS / GÖRAN SCHILDTS ARKIV – CC BY 4.0

**Ystävykset Alvar Aalto, Christine Schildt ja
Elissa Aalto. Kuva Göran Schildt.
Friends Alvar Aalto, Christine Schildt and Elissa
Aalto. Photo Göran Schildt.**

SLS / GÖRAN SCHILDTS ARKIV – CC BY 4.0

**Elissa ja Alvar Aalto purjeveneessä Egp-
tissä vuodenvaihteessa 1954–1955. Kuva
Göran Schildt. Elissa and Alvar Aalto on a
sailboat in Egypt ca. 1954–55.
Photo Göran Schildt.**

SLS / GÖRAN SCHILDTS ARKIV – CC BY 4.0

**Göran Schildt Daphne-purrella
kesällä 1960, taustalla tuli-
vuori Stromboli. Göran Schildt
onboard Daphne in summer 1960,
the volcano Stromboli in the
background.**

PYRY KANTONEN, CHRISTINE JA GÖRAN SCHILDTIN SÄÄTIÖ / THE CHRISTINE AND GÖRAN SCHILDT FOUNDATION

Villa Skeppet, Schildtien koti Tammisaaressa, on Aallon pientaloista pienin ja viimeiseksi toteutunut. Villa Skeppet, the Schildt residence in Tammisaari, is the last and smallest private house Aalto designed.

”Talon omisti Åbo Akademi, jonka rehtori oli Henrik von Wright. Henrik ja Göran olivat parhaita kavereita keskenään, joten asia saatiin lopulta järjestettyä.”

KIRJAILIJAKOTI VILLA SKEPPET

Villa Schildt, jota tammisaarelaiset ryhtyivät kutsumaan Villa Skeppetiksi sen laivaa muistuttavan ulkonäön vuoksi, valmistui vuonna 1970. Rakennus sijaitsee meren rannalla metsäisen puistoalueen ja kaupungin keskustan tuntumassa.

Lapseton pariskunta toivoi taloa, joka ei olisi heille liian suuri. Suunnittelua rajoitti myös melko tiukka budjetti. Tästä huolimatta Aalto halusi toteuttaa pari näyttävää erikoisuutta; monumentaalisen olohuoneen, jossa on viuhkaa tai purjetta muistuttava katto, veistoksellinen takka sekä merelle suuntautuva kulmaikkuna. Takan Aalto muurasii itse. Viuhkamainen katto sitoo rakennuksen kaksi erikorkuista ja -luonteista osaa toisiinsa. Kaksikerroksisen osan yläkerrassa on olohuone ja alakerrassa keittiö ja makuuhuone.

Göran Schildtin työhuone sijaitsee yksikerroksisessa osassa hieman etäämpänä muista tiloista. Tärkeää oli, että kirjailija sai oman, rauhallisen työhuoneen ja tilaa kirjoilleen. Suojaisa ja viihtyisä puutarha oli pariskunnalle tärkeä.

or a sail, a sculptural fireplace and a corner window facing the sea. Aalto did the masonry work for the fireplace himself. The fan-like ceiling links the two parts of the building – which differ in height and character – to each other in a natural way. In the two-storey part of the building, the living room is located upstairs and the kitchen and bedroom downstairs.

Göran Schildt’s study is located in the one-storey part of the building, slightly further away from the other spaces. It was important to create a peaceful workspace for the writer and space for his books. A sheltered and pleasant garden was important to the couple.

“We led a peaceful life at Villa Skeppet. We worked hard and met friends. We went for walks in the area.”

Alvar Aalto did not charge for his design work but gave it as a gift to his friends. As a gift in return, he wished to get a Borsalino hat, and he did. In addition to Alvar Aalto, the design work was also carried out by Elissa Aalto and architect Tore Tallqvist from Aalto’s office. Elissa Aalto was in charge of the supervision of the building work.

“Alvar drew a layout plan, and Tore worked in accordance with Alvar’s instructions. Alvar and Elissa visited the site many times, checking how the work progressed. We were so happy to get a house of our own, on our own plot!”

”Elimme hiljaista ja rauhallista elämää Villa Skeppetissä. Teimme paljon töitä ja tapasimme ystäviä. Nautimme kävelyretkistä lähiympäristössä.”

Alvar Aalto ei veloittanut omasta suunnittelutyöstään, vaan antoi sen ystävilleen lahjaksi. Vastalahjaksi hän pyysi heiltä borsalino-hattua, jonka hän myös sai. Alvar Aallon ohella suunnitteluun osallistuivat myös Elissa Aalto ja Aallon toimistosta arkkitehti Tore Tallqvist. Elissa Aalto vastasi rakennustöiden valvonnasta.

”Alvar piirsi pohjakaavan, ja Tore teki työtä Alvarin neuvon mukaan. Alvar ja Elissa kävivät monta kertaa paikan päällä katsomassa, miten työ sujui. Olimme niin onnellisia, että saimme oman talon ja vielä omalle tontille!”

Alvar Aalto suunnitteli uransa aikana vain muutamia yksityistaloja, joista kuuluisimmat ovat Villa Mairea (1937–1939) Porin lähellä Noormarkussa ja Maison Louis Carré (1956–1959) Ranskassa. Villa Schildt oli yksityiskäytössä vuoteen 2017 asti, joten se on jäänyt muita yksityistaloja tuntemattommaksi.

ALVAR AALLON VIIMEISET VUODET

1960- ja 70-luvulla oli meneillään kulttuurinen ja yhteiskunnallinen murros, joka ilmeni muun muassa kulttuuriradikalismina, mielenosoituksina ja Helsingin Vanhan ylioppilastalon valtaamisena.

Myös Alvar Aalto joutui ankaran kritiikin kohteeksi. Osa kritiikin esittäjistä oli Aallon kollegoja. Finlandia-talon ja teollisuuden liittyvien toimeksiantojen, kuten Enso Gutzeitin pääkonttorin suunnittelun vuoksi hänen katsottiin edustavan eliittiä ja suurpääomaa.

”Sanoimme Göranin kanssa, että hänen pitäisi puolustautua, mutta Alvar ei halunnut. Elissa pyrki suojelemaan Alvaria näiltä puheilta. Alvar kärsi ja otti asiat raskaasti, mutta kesti sen kyllä. Myös Göran pahoitti mielensä ja oli Alvarin puolesta kovin surullinen.”

1960-luvun lopulla Göran Schildt ehdotti, että tulisi perustaa Alvar Aalto -säätiö ja ihmiset voisivat kunniottaa arkkitehdin elämäntyötä säätiötä tukevin lahjoituksin. Säätiö aloitti toimintansa vuonna 1969.

”Säätiötä ei olisi olemassa, jos ei olisi ollut Görania! Alvarin, Elissan ja Göranin ohella säätiötä olivat perustamassa muun muassa Göran Ehrnrooth ja Henrik von Wright. Göranista [Schildt] tuli säätiön ensimmäinen puheenjohtaja ja alussa hän huolehti kaikesta. Oli hyvä, että hän sai hankkeen käynnistettyä Alvarin elinaikana. Alvarin kuoleman jälkeen Göran ehti vielä hoitaa asioita yhdessä Elissan kanssa.”

Keväällä 1976 Aallon vointi heikkeni, ja toukokuussa hän joutui Meilahden sairaalaan. Schildtit olivat juuri lähdössä Lerokselle, kun Elissa Aalto soitti heille.

”Elissa kertoi, että Alvar haluaa tavata meidät. Muistan, kun menimme Alvarin huoneeseen, niin Alvar sanoi Elissalle, että anna nyt vermuttia Göranille! Juu-juu, vastasi Elissa. Hän antoi Göranille mehua, joka näytti ihan vermutilta. Alvar oli kovin heikko. Kun hyvästelín Alvarin, hän suuteli minua, otti kädestä kiinni ja katsoi silmiin.”

Alvar Aalto kuoli 78-vuotiaana 11.5.1976. Aallon kuoleman

During his career, Alvar Aalto only designed a few private houses, the most famous of which are Villa Mairea (1937–1939) in Noormarkku close to Pori and Maison Louis Carré (1956–1959) in France. Villa Schildt was privately used until 2017, so it is less famous than the other private houses.

THE LAST YEARS OF ALVAR AALTO

In the 1960s and 1970s, there was a cultural and societal transformation period that manifested as cultural radicalism, demonstrations and the occupation of the Old Student House in Helsinki.

Alvar Aalto also became a target of severe criticism. Some of the criticsers were Aalto's colleagues. Due to his assignments like Finlandia Hall and Enzo Gutzeit Headquarters, he was held to represent the elite and big capital.

”Göran and I said to Alvar that he should defend himself, but he didn't want to. Elissa tried to protect Alvar from the criticism. Alvar suffered and it hit him hard, but he coped. Göran was also very sorry for Alvar.”

In the late 1960s, Göran Schildt proposed that the Alvar Aalto Foundation be established and that people could honour the life's work of the architect by giving donations to the foundation. The foundation started its activities in 1969.

”The foundation wouldn't exist without Göran! In addition to Alvar, Elissa and Göran, Göran Ehrnrooth and Henrik von Wright were also amongst the founders. Göran [Schildt] became the first chairperson of the foundation, and at the beginning, he attended to everything. Luckily, Göran managed to launch the project in Alvar's lifetime. After Alvar's death, Göran still took care of matters, together with Elissa.”

In the spring of 1976, Alvar Aalto's health deteriorated, and in May he was taken to Meilahti Hospital. Göran and Christine Schildt were just about to set off for Leros Island, when Elissa Aalto phoned them.

”Elissa told us that Alvar wanted to meet us. When we went to Alvar's hospital room, Alvar asked Elissa to serve a glass of vermouth to Göran! Oh, yes, Elissa replied, and gave juice, which looked like vermouth, to Göran. Alvar was very weak. When I said goodbye to Alvar, he kissed me, held my hand and looked in my eyes.”

Alvar Aalto died at the age of 78 on 11 May 1976. After his death, Elissa Aalto gave all material that she found at the attic of the Aalto House at Riihitie to Göran Schildt.

”Göran had seen how the drawings and other material of [architect] Gunnar Asplund spread across the world after Asplund's death. Göran didn't want the same to happen to Aalto's legacy. Göran was the first one to understand that the drawings of an architects' office must be preserved as one collection. Göran collected money, lobbied for the matter and said that the drawings mustn't be sold across the world.”

The collection of Alvar Aalto's drawings, photographs and objects is nationally and internationally extremely valuable. It is currently administered by the Alvar Aalto Foundation.

BIOGRAPHY OF ALVAR AALTO

It was as early as in the late 1960s that Alvar Aalto asked his

jälkeen Elissa Aalto antoi kaiken Riihitien vintiltä löytämänsä materiaalin Göran Schildtille.

”Göran oli nähnyt, miten [arkkitehti] Gunnar Asplundin kuoltua hänen piirustuksensa ja muu materiaali levisivät ympäri maailmaa. Göran ei halunnut samaa kohtaloa Aallon perinnölle. Hän ymmärsi ensimmäisenä sen, että arkkitehtitoimiston piirustukset pitää säilyttää yhtenä kokoelmana. Göran keräsi rahaa, lobbasi asian puolesta ja sanoi, ettei piirustuksia saa myydä maailmalle.”

Alvar Aallon piirustus-, valokuva- ja esinekokoelma on kansallisesti ja kansainvälisesti erittäin arvokas. Sitä hallinnoi nykyisin Alvar Aalto -säätiö.

ALVAR AALLON ELÄMÄKERRAN SYNTY

Alvar Aalto pyysi jo 1960-luvun lopulla ystäväänsä Göran Schildtiä kirjoittamaan arkkitehtuuristaan eräänlaisen henkisen testamentin. Aallon työkiireiden ja malttamattomuuden vuoksi työn aloittaminen siirtyi vuodesta toiseen.

”Alvar sanoi aina Göranille, että kyllä sinä saat kirjoittaa sen kirjan, mutta ei nyt!”

Göran Schildt pääsi aloittamaan pitkään suunnittelemansa kirjoitustyön vasta Aallon kuoleman jälkeen. Kolmiosainen elämäkerta valmistui 1980- ja 1990-lukujen aikana.

”Göran keräsi materiaalia Alvarista ja hänen tuotannostaan. Hän matkusti moniin maihin, kuten Norjaan, Ruotsiin, Tanskaan, Sveitsiin ja Ranskaan. Hän kävi peräti kolme kertaa Amerikassa, vaikka ei ollut yhtään kiinnostunut maasta, vaan piti sitä pinnallisena.”

Suuren osan elämäkerran kirjoitustyöstä Göran Schildt teki Leroksella.

”Hän kuljetti materiaalin pienessä kapsäkissä, jonka hän aina otti sisälle lentokoneeseen. Görania pelotti, että muuten hän olisi saattanut kadottaa matkalaukun, jolloin kuukausien työ olisi mennyt hukkaan. Olin mukana ja näin, miten suuri työ siinä oli. Kymmenen vuotta hän kirjoitti!”

Christine ja Göran Schildt testamenttasivat Villa Skeppetin vuonna 1987 perustamalleen säätiölle. Sen tehtävänä on edistää Suomen ja Kreikan välisiä kulttuurisuhteita ja tehdä tunnetuksi Alvar Aallon elämäntyötä. Christine Schildt asui Villa Skeppetissä vuoteen 2017 asti, minkä jälkeen hän muutti asumaan kerrostaloon ja asuu edelleen Tammisaaressa Suomessa ollessaan.

”Säätiön toiminta on kasvanut paljon viime vuosina. Se järjestää muun muassa kulttuuritilaisuuksia. Villa Skeppetissä oli liikaa ihmisiä, en saanut rauhaa siellä. Nyt haluan jäädä eläkkeelle Alvar Aallosta”, Christine Schildt toteaa pilke silmäkulmassaan. ↵

Villa Skeppet avataan yleisölle 9.1.2021 mikäli koronarajoitukset sallivat. Opastetut kierrokset, tiedustelut ja varaukset 019 241 1752, info@villaskeppet.fi.

MINNAMARIA KOSKELA on taidehistorioitsija ja arkkitehtuuri- ja muotoiluaiheisiin erikoistunut toimittaja. Hän on tutkinut Alvar Aallon Paimion parantolan arkkitehtuuria ja toiminut Alvar Aalto -seuran sihteerinä.

friend Göran Schildt to write a kind of mental will of Aalto's architecture. Because of Aalto's tight work schedules and impatience, the starting was postponed year after year.

“Alvar always said to Göran that he may write that book one day, but not now!”

Göran Schildt only managed to start with the writing of the biography after Aalto's death. The three-volume biography was completed in the 1980s and 1990s.

“Göran collected material of Alvar and his production. Göran visited many countries, such as Norway, Sweden, Denmark, Switzerland and France. He even went to the USA three times, even though he wasn't interested in the country at all, as he felt it was superficial.”

Göran Schildt wrote a large part of the biography on Leros Island.

“Göran carried the material in a small suitcase that he always took to the plane cabin with him. Göran was anxious that he might otherwise lose the suitcase and the work of many months. I was there and saw what an effort it was. He wrote it for ten years!”

In 1987, Christine and Göran Schildt bequeathed Villa Skeppet to the foundation they had established. The task of the foundation is to advance the cultural relations between Finland and Greece and make the life's work of Alvar Aalto more familiar for the public. Christine Schildt lived at Villa Skeppet until 2017, whereafter she moved to a block of flats. She still stays in Ekenäs when residing in Finland.

“The foundation has expanded its activities a great deal in recent years. For instance, it organises cultural events. There were too many people at Villa Skeppet, it wasn't a peaceful place for me. Now I want to retire from Alvar Aalto”, concludes Christine Schildt with a humorous twist. ↵

Villa Skeppet will be opened to the public on 9 January 2021, if the pandemic restrictions allow. Guided tours, enquiries and bookings via +358 (0)19 241 1752, info@villaskeppet.fi.

MINNAMARIA KOSKELA is an art historian and journalist specialised in architecture and design. She has researched the architecture of Alvar Aalto's Paimio Sanatorium and is a former secretary of the Alvar Aalto Society.

1 Jari ja Sirkkaliisa Jetsonen: *Alvar Aalto Churches*. Rakennustieto 2020. Petri Laaksonen: *Alvar Aallon jalanjäljillä*. Rakennustieto 2020.

LÄHTEET REFERENCES

Christine Schildtin haastattelu Jyväskylässä 13.6.2017.

An interview with Christine Schildt in Jyväskylä on 13 June 2017.

Sähköpostikirjeenvaihto Christine Schildtin kanssa syys-lokakuussa 2020.

Email correspondence with Christine Schildt in September and October 2020.

Henrik Knif: *Göran Schildt. Kaksi elämää*. Suomentanut Kari Koski.

Gummerus, 2020.

Göran Schildt: *Valkoinen pöytä. Alvar Aallon nuoruus ja taiteelliset perusedat*. Suomentanut Raija Mattila. Otava, 1982. *Alvar Aalto. The early years*.

Translated by Timothy Binham. Rizzoli, New York, 1984.